

LEUTHERLECTUUR
NIET REGELMATIG VERSCHIJNEND
NIEUWS- EN KOMMUNIKATIEBLAD
VOOR DE H.REMIGIUS-PAROCHIE
IN LEUTH EN ERLECOM

jaargang negen
nummer een

leutherlectuur
negende jaargang
nummer een
januari 1981

Ten geleide

Het eerste nummer van een nieuwe jaargang van de Leutherlectuur, de negende, brengt traditiegetrouw het financieel jaarverslag van de parochie.

Het kerkbestuur stelt er prijs op, dit jaarverslag zo spoedig mogelijk aan te bieden en daarmee verantwoording af te leggen van alles wat voor de parochie gegeven is en van de manier waarop dit geld is besteed.

Daarmee is de ene helft van dit nummer gevuld.

De andere helft grijpt weer terug naar het verleden. Eerst naar dat sukje dijk dat de laatste jaren regelmatig de pers haalt vanwege het fietspad, maar dat in vroeger tijden herhaaldelijk in het nieuws was wegens dijkdoorbraken en dijkschade. Vervolgens een bericht over het grensdorp Erlecom van 250 geleden. Erlecom wordt trouwens steeds interessanter. In het trouwboek van de Nederduitsch-Gereformeerde Gemeente te Gent is in het jaar 1708 sprake van 'Cornelis van den Bongaert, jonge man in de Erlecom (paeps schoolmeester aldaer)'.

Op de middenpagina's weer een kaartje.

Bladzijde 900 van de Leutherlectuur tot nu toe wordt sober herdacht, op naar de 1000.

Een volgend nummer zal in ieder geval vóór Pasen verschijnen, maar omdat Pasen dit jaar erg laat valt, zouden er nog best eens twee nummers voor Pasen van de stencilmachine kunnen rollen. We zien wel.

Tot een volgend nummer

leutherlectuur - niet regelmatig
verschijnend nieuws- en communicatie-
blad voor de h.remigius-parochie in
leuth en erlecom - kerkplein 2 -
6578 AN Leuth

c leutherlectuur
niets uit deze uitgave mag worden ver-
menigvuldigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, mi-
crofilm of op welke andere wijze dan
ook zonder voorafgaande en schrifte-
lijke toestemming

Bij het jaarverslag

Wie uit de cijfers, zoals die op de voorafgaande bladzijden zijn gegeven, reeds de conclusie zou hebben getrokken, dat 1980 voor de parochie in financieel opzicht een slecht jaar is geweest, heeft zich vergist.

Deze vergissing is wel heel menselijk, omdat er een nadelig saldo staat vermeld van f 37.979,02!

Maar dit nadelig saldo wordt helemaal veroorzaakt door de verbouwingen van 1979, waarvan de eindafrekening in het jaarverslag van 1980 is verwerkt.

Allereerst dan maar die verbouwing. Er was vanuit gegaan, dat deze in totaal f 160.000,= zou gaan kosten. In augustus 1979 is in de Leutherlektuur dit bedrag genoemd, waarbij tevens is medegedeeld, dat het bisdom van 's-Hertogenbosch ons daarvoor een subsidie van f 100.000,= zou schenken.

Uiteindelijk hebben de totale kosten f 162.557,36 bedragen, dus iets meer dan de raming, nl. 1.6%, maar dat is in vergelijking met wat elders regelmatig gebeurd is en gebeurt, zeer weinig. De heer M.P.Loermans van het Bisdom van 's-Hertogenbosch, afdeling bouwzaken, die de leiding van een en ander heeft gehad, heeft de kosten steeds goed in de gaten gehouden.

Laten we de overige cijfers van het jaarverslag samen nalopen en hier en daar enig commentaar geven, opdat u weet wat er gebeurd is. Allereerst de uitgaven.

Post 1, kerkgebouw, kerkhof en inventaris, is ten opzichte van vorig jaar gestegen met 30%. Dat lijkt veel. Maar is verklaard, wanneer u weet, dat van de stijging met f 1655,= alleen al de kosten aan het kerkhof f 1279,= meer waren.

Post 2, salarissen en sociale lasten, vertoont een zeer kleine stijging, omdat er een zeer bescheiden loonsverhoging is geweest.

Post 3, pastorie en huishouding, laat een zéér kleine daling zien, eigenlijk niet de moeite waard om er over te praten, maar toch wel een teken dat er geprobeerd is, zuinig te werk te gaan.

Post 4, kosten eredienst, vertoont weer een sterke stijging, ruim 30%. Maar deze

is weer goed te verklaren, als we weten, dat het aantal extra-diensten, en dus de extra-kosten, veel hoger is geweest. Verder is de hogere prijs van gas en elektriciteit van invloed geweest. We hebben voor de verwarming in de kerk ruim f 5600,= betaald, maar zegt u het nu zelf: het is toch wel fijn als het in de kerk niet koud is.

Post 5, verplichte bijdragen, is onveranderd gebleven;- post 6, pensioenpremie, is met ongeveer 5% gestegen.

De andere kant: de inkomsten.

Post 1 blijft iets achter bij 1979. Het lijkt alsof meer parochianen die beloofd hebben, zelf voor de overschrijving te zullen zorgen, dit in 1980 vergeten hebben. Na de oproep in de vorige Leutherlektuur heeft een tiental gereageerd door alsnog over 1980 te betalen. Vandaar nog eens zo'n oproep: kijkt u eens na a.u.b. of u over 1980 uw belofte bent nagekomen! Zo niet, doet u het dan nog? Dank u wel, bij voorbaat.

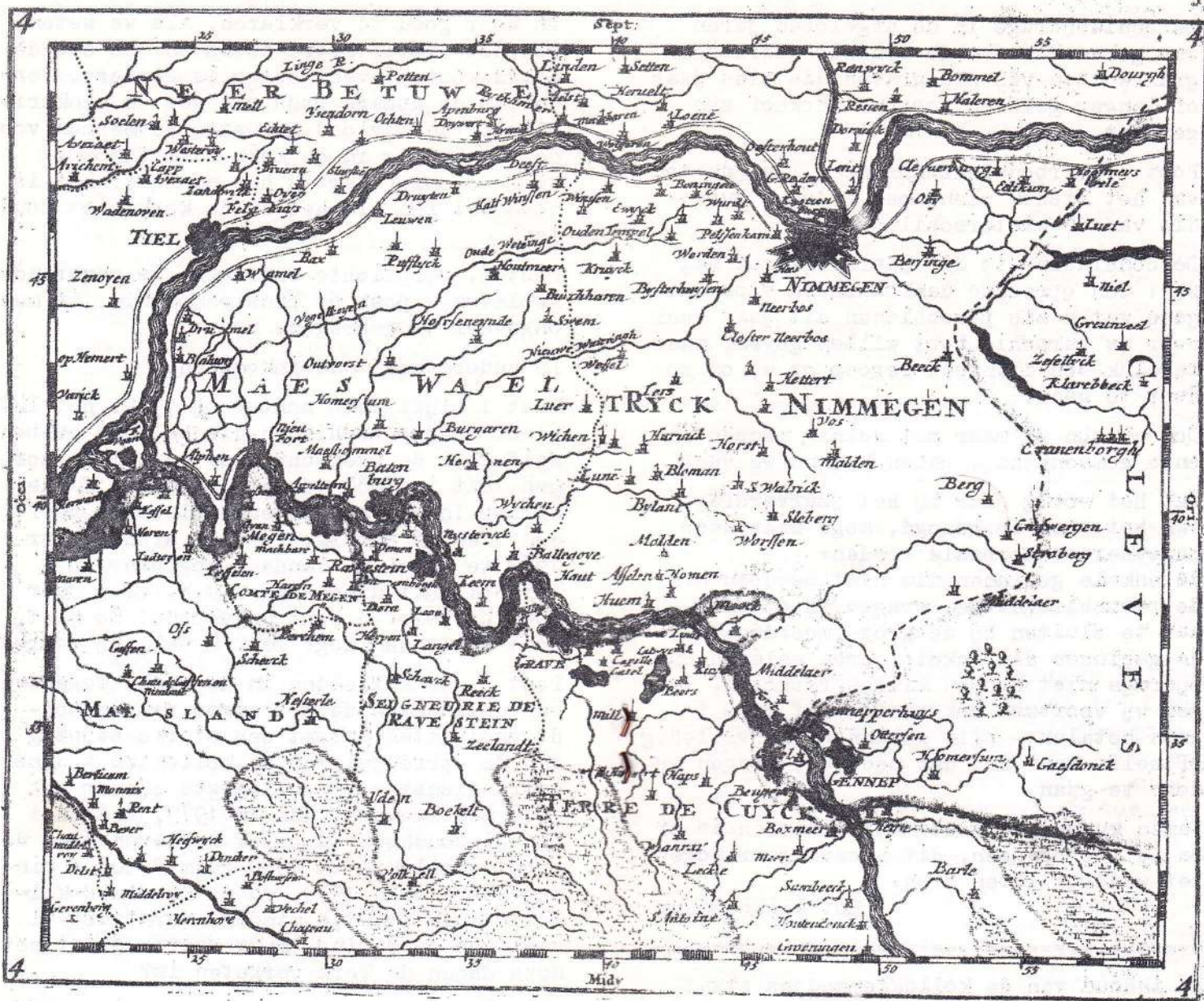
Post 2: de kollekten in de kerk. Tegenover een daling van de opbrengst van de zondagskollekten, staat een sterke stijging van de opbrengst van de kollekten tijdens extra-diensten. Deze laatste zijn er ook veel meer geweest dan in 1979, maar het aantal zondagen is gelijk gebleven. Dat de kermis-kollekte in 1980 ruim f 300,= minder was dan in 1979, en de Kerstmis-kollekte ruim f 100,= minder, verklaart al veel van de daling, maar waarom juist met deze dagen de kerk vergeten is?

Omdat het aantal extra-diensten in 1980 zo groot is geweest, is ook post 3b hoger.

Bij post 4 kan gezegd worden, dat er aanmerkelijk meer kaarsen zijn opgestoken dan in 1979, maar dat er minder extratjes voor de kerk geweest zijn, minder giften = alles wat er bij een bepaalde gelegenheid meer wordt gegeven dan er gevraagd is - of wat zo maar een keer gegeven wordt.

Post 5, opbrengst vermogen, is - tegen de vorig jaar uitgesproken verwachting in - gestegen met ruim 15% waarbij niet de opbrengst van pachten en renten, maar die van de rechten is gestegen.

Onder post 6, toevallige baten, zijn verantwoord: de opbrengst van de verkochte klapstoeltjes uit de kerk;- de overmaking van de reserve die op de rekening van de

Van bovenstaand kaartje is weer eens zeer weinig te zeggen, alleen dat er nu eens het Rijk van Nijmegen en Land van Maas en Waal duidelijk opstaan. Leuth en het Leuthermeer zijn overigens nog duidelijk over de gestippelde grens te zien, ook de Cleverburg en de Hofmeesterij staan nog getekend. Van Nijmegen uit lijkt de Grift (waterweg) naar Arnhem al gegraven. 'Comté de Megen' - 'Seigneurie de Ravestein' - 'Terre de Cuyck' - 'Haut Asselen' voor Overasselt en 'St. Antoine' voor St. Anthonis zouden kunnen duiden op een franse kaartmaker, ongeveer midden 18e eeuw.

E E N G R E E P U I T H E T
V E R L E D E N

Varia Duiffeliana

parochiebijdrage in de afgelopen jaren was gekweekt;- en de opnieuw gebrraagde grafrechten van die graven die tien jaar of langer geleden, op ons kerkhof zijn gemaakt.

Post 7, verbouwingssubsidie, laat de ton van het bisdom zien, met f 460,= subsidie van de winterschilder.

De conclusie uit dit jaaroverzicht mag zijn: een oprechte dankbaarheid voor datgene wat u als parochianen dit jaar weer voor uw parochie hebt willen geven, maar tegelijk een dringend beroep op u, om zo door te gaan.

Ook al zijn we maar met weinig mensen in onze gemeenschap, samen kunnen we veel.

Wat het vorig jaar bij het jaarverslag aan het slot is gezegd, moge hier weer ongeveer zo herhaald worden:
de enkele gezinnen die niet meedoen aan de parochiebijdrage, vragen wij om zich aan te sluiten bij de grote meerderheid;- de gezinnen die enkele jaren geleden hun bijdrage niet hebben willen verhogen, vragen wij voortaan ook minimaal f 90,= te gaan betalen;- alle gezinnen die volledig of zelfs meer dan dat meedoen, vragen wij door te gaan.

Samen kunnen we veel: het verleden is er om het te bewijzen, dit nieuwe jaar moge het wederom laten zien.

Het kerkbestuur

=====

De inhoud van de kollektemandjes staat ook dit jaar weer gespecificeerd vermeld.

Wat daar niet ondergebracht kon worden:
knopen - ja, er zijn er toch nog telkens die met een knoop bijdragen! -
penningen: Kwien Gennep - Smit Nijmegen -
Enka Akzo - automatic holland -
wiskunde en natuurwetenschappen
nijmegen - centrum vakopleiding
volwassenen - bos
vakantierestjes: Osterreich - Sveriges -
Bundesrepublik Deutschland -
United States of America - Dan-
mark - Luxembourg - Republica
Italiana - Espana - Jugoslvijs -
Helvetia - Australia - België /
Belgique - République Française
centen: ze worden schaarser, maar er zijn
er nog steeds.

=====

1. Een pachtcontract en een aanbesteding van drie honderd jaar geleden.

In het Archief van het Kapittel van Kranenburg bevinden zich nog meerdere pachtcontracten van eeuwen geleden. Een er van is gecombineerd met een aanbesteding van de reparatie van een dijk. Dit contract uit 1674 met deze aanbesteding moge deze keer een plaatsje in de Leutherlectuur vinden:

Hofstede aen de Putkuyp, bie den Toornsche moelen.

Dese plaets iss van Deken en Capittel in erffpacht uijtgedaen aen de Erffgenamen van Claess Janssen Stockelmans.

Inhalt volgende contract daer over opgericht.

Contrakt ende conditien tuschen H.Deken ende 't Eerweerdighe Capittel tot Cranenburgh ter eenre ende die Erffgenaemen van Claes Janssen Stockelmans zal. ter andere zijde noopende den grondt ende 't huijs gelegen bij die Thoornsche moelen tuschen 't einde van den Oyschen circkel ende 't naeste hecken opwärts gaende.

Eerstelick hebben Heeren Deken ende 't Eerweerdigh Capittel voorg. desen grondt in erffpacht aen die voorg. Erffgenamen uytgedaen mit conditie dat sie iaerlijcks voor Erffpacht van geseiden grondt ende huijs, dat die Erffgenamen offte haere voorsaeten voor haer gelt tot haeren behoef geseth, betimmt ende bekösticht hadde sullen betalen twee paer hoenderen waervoor die gemelte erffgenamen tot haer gebruik ende profijt sullen hebben alle willigen van den Oijschen Circkel tot 't eerste hecken opwärts, offte so verne den hoff van gemelte huijs iss streckende, als mede die boomengerde ende andersints, hebbende en gevende mede die gerechticheit van die halve waije ende weeteringhe van de voorschr. Waije opwärts tot die Hoornsche brugge, om mit erffgen: believen ende tot haeren behoef te moghen visschen, so langhe verlicht ijmant over die waije mochte eenighe wichtige oppositie doen.

In 't vernder iss expresselick geordonnert ende voorbehouden, dat ingevall naer ver-

loop van iaeren meerg. erffgenamen uijt
desen erffpacht soude willen uijtscheiden
haer sulcks sall vriestaen ende 't boveng.
huijs sullen mogen opbreken or verbrenge
naer haer believen, (onleesbaar woord!)
edoch den dijk in sulcken standt als den
selven in dit iaer sall opgemaect wesen.

Item dat den dijk vanden Oijschen Cirkel
opwärts tot aen 't eerste hecken offte
so verre den vorschreven hoff iss strecken-
de door 't eerw: Capittel ter eenre ende
die erffgenamen van Claess Janssen Stock-
elmans zal^r. ter andere zijde voor dit
iaer 1674 moet opgemaect worden in be-
hoorlicke breide ende hooghte, te weten
sessthien voeten breed op sijn kraijn mit
afflopender aerde aen die sijde ende in
sijn hooghte anderhalven voet hooger als
onsen Capittels dijk tegenwoordigh iss
ende voortaan een vierdendeel voets blie-
ven moeten ende sullen die costen halff
ende halff gedragen moeten worden.

Item dat in 't vorden als dan den dijk
door die erffgenamen voorschr: in spoor
ende eerdt schouw ende vorder in behoor-
licke hooghte breide ende staet sall on-
derhouden worden als boven gespecificeert.
Ende dat sonder Capittels entgeldunghe ofte
kosten. Uytgenomen in soo verre (: daer
Godt voor behoede:) eene geheele door-
braeck sonder der erffgenamen versuijm ofte
schuldts geschiede mochte. Daer van sall
die geheele vernieuwinge ende reparatie
blieven tot lasten van 't Eerweerdigh
Capittel voorschr.

Tot welcker dijcks reparatie als mede tot
aenhoginge van den hoff ende andersints
gelijck tot aenhooginge van den huijs-pol-
der ende vernder moet 't Eerw: Capittel
die aerde daertoe nodich ten minste schade
ende des naesten wegh aenwiesen sonder
daer in te weigeren, ende daer ijttwat van
te verschulden nochte te betaelen.

Ende off 't waer dat bij kriechsverderff
ende verloop der menschen oer voorschreven
dijck quame door te lopen, uijt te spoelen,
offte te vervallen sall 't Eerw: Capittel
dan in so veerne den eigenaer wederom
konde wonen, gehoude wesen tot haere las-
te den dijk voor die helffte op te maecken
ende die andere helffte sall blieven tot
laste van den eigener van 't huijs voors.
Aldus gepasseert sonder fraude ende in
oirkondt der waerheijt hebben de Heere De-
ken ende die respective Capittels Heeren

ter eenre, ende der Notaris en procura-
tor Herman Peerboom in naeme der onmon-
dige van Claess Janssen Stockelmans ter
andere zijde neffens getuijgen Jan Haeck
ende den Burgemeister Gerrit Cael dese
onderschreven den 28 Junij 1674.
Joannes van Wanray Decan. Cranenburgh
Everard Stalpart vander Wielen
Hermannus Peerboom in name der onmondige
Gerhard Kaall Borgemeester
Jan Haeck

Voorwarden van reparatie des dijcks aen
de putkuijp ofte bij der Toornsche moelen

De Heeren Deecken ende 't Eerw: Capittel
tot Cranenburg voor haer selven ter een-
re, ende den Procurator ende Notaris
Peerboom in naeme der kynderen Claess
Janssen Stockelmans zalⁿ. ter andere zij-
de willen bestayen seker eijndt dijcks van
der Oijschen Cirkel aenvanck nemende tot
't eerste hecken opwärts eyndende, ende
sulcks op conditie als volght.

1. Dat den aennemer gedachter dijk sall
breedt maecken op sijn kruijn mit aff-
lopende aerde seshien voeten, offte
een roije, ad 16 voet gerekent.
2. Dat aennemer mede sall gehouden wesen
gemelten dijk te leveren anderhalven
voet hooger, als der Heere Capitells
dijk daer boven op sijn hoochste tegen-
woordich iss. Edoch in den tijt van acht
dagen sall den dijk bij provisie ge-
bruickbaer gemaect worden.
3. Waer toe die Eerw: Heeren Capitularen
den aennemer die aerde over die wee-
teringhe ten naesten wegh ende minste
schaden sullen aenwiesen. Ende off daer-
toe noodich waerè eene brugge over die
weeteringhe te leggen deselve blijft tot
coste van den aennemer.
4. Den affslach hier van sall geschieden
mit Cleefse daler.
5. Waer van den vierde penningh naer dat
gemynt sall wesen sall sijn voor den
affslager.
6. Ende sall den Heeren bestaeters vrie-
staen haer een halff uijre te bedencken
ende in so verre dese bestadinghe ofte
mynonghe als dan niet aenstaet, sullen
mit dese bestellinghe moogen inhouden
sonder eenigen onraet offte affslach
her van te verschulden, weniger te be-
taelen.
7. Ende sall dit werck den aennemer voor

den iersten 7bris moeten volmaect heb-
ben als boven.

8. De betalinge sall geschieden prompte-
lick naer dat gemelten dijk sall opge-
noomen ende goetgekeurt wesen.
 9. Den aennemer sall gehouden wesen daer
mit dese voorwarden voldaeen mocht wor-
den sufficiante cautie te stellen.
 10. Ende iss den voorgemelten dijk gemijnt
bij Henderick van de Poell voor negen-
tich gulden hollants ende alsoe niet min-
der konde bestayt worden iss dese bestel-
linge gebleven aen Henderick van de Poell
voorsch: Borge Jan Haeck ende Cornelis
Gieben. Actum Zeefflick den 29 Junij 1674.
Wass onderschreven
Hendriick van de Poel
Jan Haeck
Cornelis Gijben
-

De Kapitteldijk - al eeuwen in het nieuws!
Ook al is niet alles even duidelijk, toch
bevat dit contract en deze aanbesteding
meerdere interessante gegevens. Het zou
te ver voeren overal op in te gaan. Wel
moge de aandacht gevestigd worden op de
naam 'Oijsche Circkel' = Het Cirkul van de
Ooij;- het verschijnsel van 'hecken' op de
dijken (denk aan Oortjes hekken - de naam
die nog steeds op verklaring wacht);- en
ook nog op - zie Leutherlectuur van juli/
augustus 1980 - het verschil tussen de
'Toornsche moelen' en de 'Hoornsche brugge'
en ten slotte mag nog eens verwezen wor-
den naar de Leutherlectuur van maart 1980
waaruit kan blijken hoe zeer deze Kapittel-
dijk eenwenlang bedreigd is geweest door
het water van de rivier.

2. Grensgevallen in in 1733

De vriendelijke lezer die ik in de vorige
Leutherlectuur als uit Den Haag komend
beschreef, maar die in feite in Voorburg
woont, heeft wederom een interessant
stukje geschiedenis doorgestuurd.

Het betreft een brief uit 1733 van de
'Amptman Righter en Dyckgraeff der Stadt
en Heerlijkheit Gent en Erlecom' aan het
provinciaal bestuur in Gelderland.

Gent en Erlecom waren Gelders, Leuth en
Kekerdom waren Kleefs, Pruissisch. Hoe
streng die grenzen toen waren, kunnen wij
ons niet voorstellen - er zijn te weinig
gegevens over bekend. Uit deze brief ech-

ter blijkt dat deze grenzen wel degelijk ernstig genomen moeten worden. De brief luidt als volgt:

9 November 1733

Aan den WelEdelen Hove Provin-
tiae van Gelderlandt

Edele Mogende Heeren,

Alsoo den ondergeschreven in qualiteit als Amptman Righter en Dyckgraeff der Stadt en Heerlijkheit Gent en Erlecom in de laaetst affgelope week wegens enige affaires aldaer sijnde beright is geworden en na genomene informatie vernomen heeft, dat eenige Konighlijke Pruijssische soldaeten hebben kunnen goetvinden op den 20 Octob deses jaers des naghts omtrent twaelff ueren fejtelijker wijze binnen dese Provintie in Erlecom te komen, en met gewelt het hujs van eenen Lamert Vos inwoonder van Erlecom open te breeken, en een jongh manspersoon genaemt Roeloff Vos, mede inwoonder deser Provintie daer uijt te haelen, en geweldiger wijze na Wesel te voeren en tot den krijghsdienst te dwingen.

Dat ook voors soldaten op den 25 Octob daer aen volgende hebben kunnen goetvinden eenen Willem Nöll mede een ingeseten van Erlecom wegens sijn affaires op den Cleeffschen bodem zijnde, aen te randen tot den krijghsdienst te pressen en met gewelt na Wesel te voeren.

Dat den Ondergeschreven sulx niet anders kunnende considereren als geweldige violatie van t territoir en verstoringe van de rust van de inwoonders deser Provintie, Amptshalven sigh verplicht vindt daer van aen UEd Mog: kennis te geven, met onderdaenigh verzoek, dat UEd Mog: daer omtrent soodane middelen, soo tot redres, als verdere securiteit der ingesetenen deser Provintie gelieven te beraemen en te gebruiken als UEd: Mog: na desselfs hoge wijsheijt sullen oordeelen te behoren.

Dit doende

M:N: Van Loon

De brief bevindt zich in het Rijksarchief in Arnhem, Archief Hof van Gelre (1543-1795) Inventarisnummer 4446. - Van een reactie van het Provinciaal Bestuur is niets bekend.

W.J.